

РТС - ОД ДНЕВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ДО WEB САЈТА И ПРОГРАМСКОГ АРХИВА

Сажетак

Савремена дигитална хуманистика ствара окружења и алате за производњу нових знања која живе у различитим дигиталним контекстима. Саме базе података постају нова врста рецепција стварности и уметности. Тако је Сајт РТС-а својеврсна виртуелна библиотека са „одељењима“ посвећеним политици, економији, друштву, култури, уметности... Интернет се све више одвија у реалном времену - вести за само неколико минута постају доступне на интернету, а телевизијске програме директно можете пратити, такође путем интернета. А онда се све оне складиште у одговарајућој форми коју опет можете претражити на сајту. Истим путем долази се и до Програмског архива ТВ Београд. Његова функција је да прикупља, евидентира, сређује, обрађује, валоризује, врши техничку заштиту и чува аудиовизуелне материјале настале у процесу телевизијске продукције. То је специфична збирка, музеј покретних слика, архивска грађа од значаја како за РТС, тако и за друштво у целини.

Знање је заједничка својина човечанства. За његово усвајање у савременом свету потребне су нове методе и приступи, тј. визуализација података. Уосталом, дигитална технологија све више посредује у истраживањима. За њено коришћење потребне су и дигитална и медијска писменост.

Кључне речи: дигитална хуманистика, РТС, знање, интернет, Web sajt, дигитална писменост, медијска писменост

Дигитализација и Информативни програм

Заговорници дигиталне хуманистике кажу да нам је потребна због: манипулације, управљања, комбиновања и мапирања података; трансформације академских комуникација; широког приступа информацијама из света културе; позитивног утицаја на образовање и учење; могућности утицаја на јавност. Осим тога, дигитална хума-

нистика омогућује велике пројекте, сарадњу различитог типа, који могу много квалитетније да одговоре на одређене и друштвене и техничке проблеме. Тако, на пример имамо специфичну миграцију културних садржаја из реалног у електронско окружење. Пружена почетна информација кориснику даје могућност, уколико жели даље да претражује област која га интересује, да прошири своје знање. Тако, на пример, прилог о новој поставци позоришне представе „Буба у уху“ Жоржа Фејдоа постављен на страницама културе Сајта РТС-а може корисника да упути у други медиј – да прочита књигу или да оде у позориште.

Рачунар више није само приручно средство, већ утиче на целокупну продукцију знања. Зато информација коју дајемо мора да буде актуелна, прецизна и директна. На тај начин можемо да повежемо праве људе са правим садржајем. Да подсетимо: за интернет је 1989. године знало 400 особа. Већ 2006. године у мрежи их је било шесто милиона. Данас их је 2 095 006 005.

Мада неки теоретичари сматрају да ће телевизија нестати и да ће њен наследник бити You tube, стара дама се не предаје. Све водеће ТВ куће имају WEB SITE, често осим на свом матерњем и бар на једном светском језику – најчешће енглеском.

WEB SITE RTS-a

Редизајнирани Интернет портал Јавног медијског сервиса активан је, са новим, српским, доменом: www.rts.rs, 28. јуна 2008. године, вишеструко увећававши број посета у односу на претходни период. Тиме се РТС сврстао међу водеће "онлајн" медије у Србији и у сам врх интернет издања регионалних јавних сервиса.

Новоформирана редакција, као део Информативног програма РТС-а, функционише према професионалним стандардима јавних сервиса и природи медија: Информације на сајту морају бити тачне (проверене) и брзо постављене, уз вишекратно "освежавање" главних вести.

Поред реализованих унапређења софтверске платформе (нпр. доступност садржаја на мобилним комуникационим уређајима, опције Text to Speech), планира се и интегрисање свих веб садржаја система РТС-а на адреси www.rts.rs.

Одлуком жирија часописа PS-press, Интернет портал Радио-телевизије Србије три пута је проглашен за најбољи српски сајт у категорији Вести и информације.

Историјат веб-сајта РТС-а

Службе Технике РТС-а поставила је први сајт РТС-а 1999. године. Сајт је ажуриран једном дневно (после Дневника 2) и чиниле су га само најважније вести дана. Године 2001. ажурирање сајта преузима редакција Телетекста, а 2002. сајт је технички и визуелно модернизован. Годину дана касније сајт је номинован за главну награду у званичној конкуренцији такмичења „Prix Europa ” у категорији интернет остварења. Сајт РТС-а је 2004. године добио награду IT Globus часописа Mikro PC.

Програмски архив

Програмски архив ТВ Београд је специјализована служба чија је основна улога да: прикупља, евидентира, одабира, сређује, обрађује, класификује, валоризује, врши техничку заштиту, похрањује и чува аудиовизуелне материјале настале у процесу телевизијске продукције.

Има две функције. Прва је оперативна и састоји се у стварању и коришћењу аудиовизуелне грађе у текућој свакодневној производњи и емитовању телевизијског програма. Друго –то је место где се формира и чува својеврсна збирка, трезор, музеј покретних слика, архивска грађа од значаја не само за телевизију као институцију већ и најширу друштвену заједницу.

Да подсетимо - програмски архив Телевизије Београд, специјализовани сервис за чување и дистрибуцију различитих врста програмских садржаја формиран је 1958. године истовремено са почетком емитовања телевизијског програма у Србији. Овде можете добити увид у целокупну продукцију Телевизије Београд. Као јавни приказивач, РТС ствара и чува различите врсте аудио визуелних материјала. Истовремено омогућује доступност ових документата ствараоцима програма, али и генерацијама које следе нуди прилику да боље сагледају искуства нашег доба.

Збирке у програмском архиву ТВ Београд чувају национално аудио визуелно наслеђе наше земље; обезбеђују изворе из којих ће настајати и обогаћивати се нови програми.

За овај рад издвајамо четири приче емитоване у Дневницима РТС-а, а које су сачуване и доступне на Сајту РТС-а, односно опремљене текстом, као и видео записом, па можете да бирате шта ћете да користите у зависности коју форму волите или која вам је у датом тренутку потребна. Све приче говоре о томе шта установе културе и образовања, а пре свега Филолошки факултет Универзитета у Београду, раде да би се очувала наша културна баштина. Говорили смо о Андрићевој заоставштина у дигиталном свету; националној баштини на једном месту; дигиталној култури за боље образовање и дигитализацији као чувару културне баштине.

АНДРИЋЕВА ЗАОСТАВШТИНА У ДИГИТАЛНОМ СВЕТУ

/ Припремила Наталија Синановић/

емитовано 7.11.2013.

Рукописна заоставштина Иве Андрића биће дигитализована и доступна истраживачима у марту наредне године. Очекујемо да ће укупан резултат бити 118.100 страна, свих рукописа Иве Андрића, из комплетне комуникације, преписке, документације, каже деканка Филолошког факултета у Београду проф. Александра Вранеш.

Филолошки факултет и НИС потписали су Споразум о сарадњи на дигитализацији културне баштине, односно дигитализацији рукописне заоставштине Иве Андрића. А она ће истраживачима бити доступна у марту наредне године, и биће укључена у дигиталну библиотеку Филолошког факултета Универзитета у Београду. НИС је за то издвојио милион динара, а Министарство културе 530.000 динара.

Заоставштина Иве Андрића чува се у Архиву Српске академије наука и уметности и власништво је Задужбине Иве Андрића. Захваљујући овом пројекту грађа ће бити доступна научној јавности, а то ће допринети бољем рангу нашег универзитета у свету.

"Очекујемо да ће укупан резултат бити 118.100 страна, свих рукописа Иве Андрића, из комплетне комуникације, преписке,

документације, свега онога што се у личном фонду једног писца налази. Биће дигитализовани и претраживи и сви документи који се налазе у другим личним фондовима из њовог времена који се чувају у САНУ", каже деканка Филолошког факултета Универзитета у Београду проф. Александра Вранеш.

Ректор Универзитета у Београду проф. Владимир Бумбаширевић сматра да је то веома значајно за све оне који ће се бавити проучавањем Андрићевог дела, јер ће на једном месту имати комплетно скупљене рукописе у дигиталној форми.

На факултету тврде да ће то бити и библиографски и архивистички подвиг, али и да је пројекат који омогућава учење на даљину.

"То је са моје тачке гледишта веома важан корак ако држава жели да буде модерна, ако језик жели да буде жив, ако жели да буде развијен", каже заменик генералног директора НИС-а Дмитриј Фоменко.

Филолошки факултет ће поново конкурисати за пројекте за капитална дела, јер би дигитализација требало да буде основ за припремање критичког издања дела Иве Андрића у 33 тома. Очекује се и помоћ министарстава културе и просвете.

Национална баштина на једном месту

петак, 01 . феб 2013, 08:34 - 09:38

Припремила Наталија Синановић

Заједничким трудом САНУ, Математичког института и десетак других установа створен је Србија форум - интернет презентација у којој на једном месту могу да се пронађу јединствени садржаји српске националне баштине.

У Српској академији наука и уметности, представљен је Србија форум - систем адаптиран за потребе српске националне баштине на интернету. За њено дигитално представљање, десетак институција од националног значаја ставило је на располагање свој драгоцен материјал.

Математички институт је, у сарадњи са установама културе и образовања, као и Техничким универзитетом у Грацу, поставио садржај који на интернету треба да репрезентује Србију на најбољи

начин. За само годину дана, урађено је много тога, кажу аутори Србија форума.

Председник САНУ академик Никола Хајдин каже да су сарадници Математичког института и САНУ извршили адаптацију и дораду система, што је након годину дана развоја, како каже, резултирало јавном доступном презентацијом најзначајније писане баштине са преко два милиона страница.

Доктор Зоран Огњановић, координатор развоја система, наводи да могу да се гледају садржаји из библиотеке САНУ или из архива Србије.

"Можете рецимо да видите како је изгледао први устав Кнежевине Србије из 19. века, Мирослављево јеванђеље и још неке бисере наше културе", истиче Огњановић.

Филолошки факултет Универзитета у Београду до сада је дигитализовао 120.000 страна. Тренутно се ради на дигитализацији Андрићеве рукописне заоставштине.

"До сада је дигитализовано 120 000 страна које се чувају у 82 регистраторске кутије у САНУ, међу њима је и 50 Андрићевих бележака и његова преписка и поједини списи који су мање познати нашој културној јавности", наводи професорка Александра Вранеш, декан Филолошког факултета.

Државни секретар министарства просвете Радивоје Митровић каже да је овај пројекат од изузетног значаја јер у себи интегрише и образовање и науку и културу, што је једна од развојних шанси Србије.

Културно наслеђе преточено у нову димензију може да има и комерцијалне ефекте и да привуче већи број туриста у Србију.

Аутори се надају да ће ускоро, додавањем нових садржаја, Србија форум постати један од највећих ресурса дигиталне баштине у Европи.

Дигитална култура за боље образовање

петак, 07. нов. 2014, 12:31 - 13:09

Припремила Наталија Синановић

На Универзитету у Београду одржава се Дунавска ректорска конференција. Тема скупа је "Дигитална култура - синергија између високог образовања и инфо-рамационих технологија".

Дунавска ректорска конференција више од тридесет година окупља универзитете дунавске регије како би се унапредила настава и појачала сарадња у научно-истраживачком раду.

Тема односа високог образовања и информационих технологија окупила је 77 представника универзитета 16 земаља.

Проректор Универзитета у Београду Иванка Поповић наводи да је једна од тема које су повезане "мукови" - онлајн курсеви који се нуде српским студентима са разних страних универзитета. "Ценимо да је време да се и у овом региону појављују мукови, могућност ширем приступу високом образовању и уопште генералном унапређивању нивоа знања", каже професорка Поповић.

Ректор БОКУ универзитета из Аустрије Мартин Герзабек наводи изазове који се могу очекивати у будућности: "Велики број информација мора да се ускладишти и сачува. Такође, нове технологије и концепти учења путем интернета треба да се користе упоредо са традиционалним методама учења", наводи Герзабек.

И у ресорном министарству потврђују да су дунавској регији потребни бројни вишејезични онлајн курсеви.

Министар просвете, науке и технолошког развоја Срђан Вербић оцењује да је највећи изазов у овом тренутку живот у свету обиља информација и онога што само личи на информацију, а то није. "Како да стекнемо вештину да их разликујемо? То је посао управо универзитета", каже Вербић.

Потребна је пуна сарадња влада, локалних самоуправа, привреде и академског сектора како би имали друштво засновано на знању. Зато су важни заједнички циљеви.

Шеф Делегације Европске уније у Србији Мајкл Давенпорт истиче да је у фокусу европски програм "Хоризонт 2020". "У наредних седам година у њега ће бити уложено 80 милијарди евра. Усмерен је на иновације у индустрији и нове технологије, и већ сада је отворен за српске научнике, истраживаче и предузетнике", каже Давенпорт.

Осим Дунавске ректорске конференције, Универзитет у Београду је члан и Европске асоцијације универзитета и Асоцијације универзитета главних градова Европе. А овакви сусрети служе као припрема за заједничке истраживачке пројекте.

Дигитализација чува културну баштину

четвртак, 03. апр. 2014, 09:31 - 10:30

Један од начина да се сачува културна и научна баштина у Србији је и дигитализација. Филолошки факултет Универзитета у Београду за само четири месеца дигитализовао 118.100 страна рукописне заоставштине Иве Андрића. Нове технологије одавно су ушле и у библиотеке. Из ресорног министарства подсећају да су конкурси за пројекте библиотечке дигитализације отворени до десетог априла. У току је и дводневна конференција "Дигиталне библиотеке и дигитални архиви" која окупља истраживаче из земље и иностранства.

Припремила Наталија Синановић

Читаво друштво треба да постане свесно да је дигитализација један од начина да се сачува културна и научна баштина у Србији. Код нас таква рад није питање времена већ су потребни ресурси који ће га пратити. Осим своје библиотеке, Филолошки факултет је за само четири месеца дигитализовао 118.100 страна рукописне заоставштине Иве Андрића.

"Оно што је изузетно важно је то што је рукопис доступан и у ћириличном и у латиничном облику", каже декан Филолошког факултета у Београду Александра Вранеш, истичући да је омогућено претраживање по свакој речи из текста.

"Данас оно што не можете да приметите на интернету вероватно нећете покушати да пронађете ни физички", каже Небојша Васиљевић из Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација.

Конференција се одржава у Београду и Новом Саду, па ће Новосађани приказати и опрему за дигитализацију коју су добили захваљујући средствима Европске уније. "Програм који је приређен као пратећи је представљање портала дигитализације културне баштине Новог Сада као града који има дугу традицију", каже управница Централне библиотеке новосадског универзитета Мирјана Брковић.

У Универзитетској библиотеци "Светозар Марковић" у Београду отвара се Мала простонародна дигитална читаоница. "Специјална колекција књига посвећена је антиревизионистичкој литератури у Првом светском рату што је једна ургентна и тешка тема за нас", наводи директор те установе Александар Јерков.

Према његовим речима, тих књига нема довољно у библиоте- кама, неке постоје само у једном примерку, а неке су позајмљене. На десет рачунара имаћете прилику да прочитате целу нашу колекцију и уједно да све буде складу са ауторским правима", истиче Јерков.

Дигитална библиотека Филолошког факултета доступна је бес- платно свим грађанима, док је дигитална архива Андрићевих рукопи- са намењена само научницима.

Ови напори су утолико важнији јер су дигитални садржаји на раз- личитим језицима постали широко доступни на интернету, те њихова разноликост омогућава усвајање нових метода и алата за стварање и дистрибуцију разнородних садржаја. Корисник тако брзо може да одабере најважније написе из огромне збирке извештаја, вести као и научних публикација. На тај начин грађани могу да учествују у проце- су доживотног учења. Уосталом, једнак приступ културном и научном наслеђу човечанства јесте право сваког човека. Библиотеке својим дигиталним услугама повезују културе изван географских и друшт- вених оквира. Универзитети из године у годину нуде све већи број студијских програма и специјализација путем Интернета. Само је Стен- форд у 2012. години имао осам on-line курсева дипломских студија. Употребљавају се појмови: on-line education (онлајн образовање), e-learning (електронско учење), distance-learning (учење на даљину). „Сви они у основи означавају јединствен вид везе између професо- ра и студената заснован на интерактивној рачунарској комуникацији. Све је заправо почело од малих фирми и школа које су тражиле на- чина да привуку већи број полазника. Када су у игру ушла велика и значајна имена попут МИТ-а, Берклија и Стенфорда, ствари су добиле на значају и тежини.“(Инфотека 2012, стр. 69)

„Један од највећих изазова за медије у последњим годинама - а он ће и даље добијати на снази јесте потенцијал и утицај нових информационих и комуникационих технологија на форму и садржај медијских производа, процес у коме се медијске поруке стварају и прихватају и утичу на улогу медија у друштву. Такви изазови, на- равно, нису новијег датума и историја масовних медија представља историју технолошког развоја с далекосежним друштвеним после- дицама и импликацијама у сваком стадијуму развоја медија.“(Бригс, Адам и Пол Кобли. Увод у студије медија. Клио, 2005 стр. 275)

„Од свих развојних тенденција у НИКТ (новим информационим и комуникационим технологијама) које тренутно утичу на медијску производњу и потрошњу, вероватно је најзначајнији утицај Интернета – глобалне мреже повезаних компјутера која се непрестано шири - познате и као информатичка магистрала – којом информације могу да се преносе у до сада невиђеним размерама... Како се Интернет развија, а инфраструктура постаје софистициранија, постало је уобичајено да се „виртуелна конверзација“ обавља у „сајберпростору“, што значи да многи корисници размењују поруке готово истом брзином као кад би се налазили у истој просторији.....Али значај Интернета за медијску културу иде даље од тога да буде само још један скок у брзом ширењу информација. Он представља у потпуности нов медиј, који користи огроман потенцијал који модерни компјутери имају за обраду информација, сада иако доступних тржишту масовне потрошње, једнако као и традиционалним корисницима у науци и индустрији, и за дистрибутивну моћ кабловских и сателитских система за пренос. Први пут у историји концепт глобалног села Маршала Маклуана (Marshall McLuhan) задобија прави облик док људи у Калифорнији „разговарају“ са људима у Великој Британији, Јапану, Русији, и Аустралији. Интернет и даље, до данашњег дана, представља најрадикалније поништавање граница времена и простора које су онемогућавале комуникацију међу људима још од времена када смо напустили саване и научили да користимо језик...Релативна слобода Интернета од комерцијалних и политичких притисака који су пратили све досадашње медије комуникације, у комбинацији са његовом приступачношћу и интерактивношћу, чине га технолошком иновацијом која на јединствен начин доприноси демократији: то је медиј који измиче цензури, регулацији и комерцијализацији као ниједан други пре њега.“(Ибидем, стр.289, 290, 291)

За то је савременом човеку потребна информациона писменост. Она обухвата, на пример, „онлајн претраживање, дигиталну, медијску и мрежну писменост или техничке и когнитивне вештине критичке писмености у циљу онлајн навигације.“ Међутим, у Европи постоје неке земље где се у научним и академским круговима већина онлајн ресурса којима се може приступити не користе на

задовољавајућем нивоу услед недостатка свести и промоције, дигиталне писмености, недостатку мотивације, чувара информација (енг. *information gate keepers*), људских и економских фактора.

Закључак

Иако сваки човек има иста права на образовање, живимо у друштвима у којима се неједнакост игнорише у образовању, науци, друштвеним медијима. „Чак и ако интернет технологије повећавају друштвену једнакост демократизацијом потрошње, оне такође могу створити и продубити јаз који је заснован на дигиталној, медијској и мрежној писмености. Пре свега те неједнакости у умреженом свету су: недостатак медијске дигиталне и медијске писмености; критичко мишљење и комуникацијске вешине за навигацију и евалуацију података на интернету, информациони јаз и јаз у знању и неједнакости сарадње и учешћа.“

Зато дигиталне хуманистичке науке имају за циљ стварање академских радова који су више од текста и папира, који подразумевају интеграцију мултимедијалних информација, метаподатака и динамичког окружења, визуализацију података; унапређење знања; побољшање квалитета истраживања; обогаћивање знања и колективне баштине, у академској сфери и изван ње, у контексту опште културе 21. века. А готово све развијене земље су покренуле неку врсту националне дигиталне библиотеке. Јер дигитална промена друштва, како то стоји у Манифесту за дигиталне хуманистичке науке „мења и доводи у питање услове производње и дистрибуције знања.“

Литература

- Бригс, Адам и Пол Кобли. Увод у студије медија. Клио, 2005
Инфотека. Заједница библиотека универзитета у Србији, 2012
Кљајић, Веселин. Интервју : у штампи, у он-лине магазинима, на интернету. 2. допуњено изд. Београд: Факултет политичких наука: Чигоја штампа, 2009.
Манифест за дигиталне хуманистичке науке, 2011

Остала литература

Web site RTS

рубрике емитоване у Дневницима – емисијама Информативног програма РТС-а

Natalija Sinanović

RTS

RTS - FROM DAILY INFORMATION TO THE WEB SITE AND PROGRAM ARCHIVES

Summary

Modern digital humanities creates environments and tools for the production of new knowledge that they live in different digital contexts. The database itself become a new kind of reception reality and the arts. Thus, the site of RTS kind of virtual library with the "departments" dedicated to politics, economy, society, culture, art ... The Internet is increasingly being carried out in real time - the news for a few minutes become available on the Internet and television programs directly to you track, also via the Internet. And then all those stored in the appropriate form, which again you can search on the site. Same road leads to the Programs archive TV Belgrade. Its function is to collect, record fixes, processes, appraisal, perform technical protection and keeps audiovisual materials produced in the process of television production. It is a specific collection, the museum of moving images, archive material from the Significance of both the RTS and for society as a whole.

Knowledge is the common property of mankind. For its adoption in the modern world need new methods and approaches - data visualization. After all, digital technology increasingly mediates in research. For its use are needed and digital and media literacy.

Key words: digital humanities, RTS, knowledge, internet, website, digital literacy, media literacy